

Som vårdgivare bör du känna till detta om patientförsäkringen

Enligt patientskadelagen är alla vårdgivare i Sverige skyldiga att ha en patientförsäkring. Försäkringen fungerar som ett ekonomiskt skydd för den som drabbats av en patientskada i samband med hälso- och sjukvård. Huvudprincipen för rätt till ersättning enligt försäkringen är att det uppkommit en skada som hade kunnat undvikas. Det innebär, vilket är viktigt att betona, att ingen behöver ha gjort något fel.

Förutsättningen för ersättning och vilka typer av skador det är fråga om framgår närmare av patientskadelagen. Se vidare nedan under Patientskador.

Patientförsäkringen

Det finns flera försäkringsbolag hos vilka patientförsäkring kan tecknas. Det ojämförligt största är Löf (Löf regionernas ömsesidiga försäkringsbolag) där Sveriges Regioner och kommuner har tecknat patientförsäkring. Det innebär att alla offentliga vårdgivare har sin patientförsäkring hos Löf.

Även privata vårdgivare kan teckna patientförsäkring hos Löf men de flesta privat vårdgivare har sin patientförsäkring i andra försäkringsbolag.

Vilken information är du som vårdgivare skyldig att lämna om patientförsäkringen?

Som vårdgivare har du, liksom dina anställda, en lagstadgad skyldighet (3 kap 8§ p 6 Patient-säkerhetslag (2010:659)) att informera en patient som anser sig ha blivit skadad i vården om möjligheten att anmäla skadan till patientförsäkringen.

Patienten ska få veta vart denne ska vända sig för att ansöka om ersättning, det vill säga få besked om i vilket försäkringsbolag du som vårdgivare har tecknat patientförsäkring. När patienten anmält skadan till försäkringsbolaget utreder bolaget ärendet och bedömer om rätt till patientskade-ersättning föreligger.

Patientskador

Det finns enligt patientskadelagen (1996:799) sex olika slag av patientskada: behandlingsskada, materialskada, diagnosskada, infektionsskada, olycksfallsskada och medicineringskada.

Behandlingsskada

Med behandlingsskada avses en skada som är orsakad av undersökning, vård, behandling eller liknande åtgärd. En förutsättning för ersättning är dock att skadan hade kunnat undvikas. Vid bedömningen prövas inte om något fel har begåtts utan endast undvikbarheten. I första hand görs en bedömning av om det förfarande som valts, exempelvis en operationsmetod, hade kunnat utföras på något annat sätt som inneburit att skadan undvikits. I andra hand görs en bedömning av om skadan hade kunnat undvikas genom ett annat tillgängligt förfarande, exempelvis en annan operationsmetod.

En förutsättning för ersättning är att vårdbehovet blir tillgodosett på ett mindre riskfyllt sätt. Bedömningen sker i efterhand, med den kunskap som då föreligger, genom ett så kallat facitresonemang.

Materialskada

En materialskada föreligger om skadan är orsakad av fel på en medicinteknisk produkt eller annan sjukvårdsutrustning, exempelvis apparater, instrument, redskap eller andra hjälpmedel inom hälso- och sjukvården. Även felaktig hantering av produkter av detta slag kan utgöra en materialskada, exempelvis om vårdpersonalen inte följer bruksanvisningen.

Diagnosskada

När symtom missats eller tolkats felaktigt kan detta leda till att vård inte sätts in i tid eller att vården får fel inriktning. Det räcker dock inte att diagnosen är felaktig. Det måste också ha uppkommit en merskada för att ersättning ska kunna lämnas. Detta är exempelvis fallet när felaktig eller fördröjd

Patientskadenämnden

diagnos inneburit en försämring av grundsjukdomen. Vid diagnosskador används inte, som vid behandlingsskador, något facitresonemang. Det är i stället diagnostidpunkten som är avgörande vid bedömningen.

Infektionsskada

Om en infektion bedöms vara överförd från vårdens sida görs en skälighetsbedömning där ställning tas till om skadan ska tålas utan ersättning eller inte. Ju allvarigare grundsjukdomen är desto större komplikationer får patienten tåla utan rätt till ersättning. Vid ökad risk för infektion är möjligheten till ersättning mindre. Ersättning kan alltså lämnas i de fall där det råder ett större missförhållande mellan grundsjukdomen och skadan på grund av infektionen. Ersättning kan även lämnas i de fall då skadan kunnat undvikas.

Olycksfallsskada

Ersättning för skada på grund av olycksfall kan lämnas om olycksfallet har samband med vård-situationen. Ett olycksfall som lika gärna hade kunnat inträffa på vilken annan plats som helst, exempelvis i hemmet, ger inte rätt till ersättning. Det ska vara fråga om olycksfall som har samband med de speciella risker som kan finnas i samband med vården.

En förhöjd olycksfallsrisk kan föreligga när en patient är omtöcknad efter en operation eller är dement. Om vårdpersonalen inte beaktat sådana förhållanden tillräckligt och exempelvis inte satt upp sänggrindarna på patientens säng eller inte ledsagat patienten vid toalettbesök när det borde ha skett, och detta har lett till att patienten fallit och skadat sig, kan det vara fråga om en olycksfallsskada. En annan typ av ersättningsbar skada av detta slag kan föreligga vid olycksfall under sjuktransport eller vid brand i sjukhusets lokaler.

Medicineringsskada

Vissa skador som har samband med läkemedels-hantering kan ersättas som en patientskada. Detta

gäller när läkemedel har förskrivits eller lämnats ut i strid med föreskrifter eller anvisningar. Det kan exempelvis handla om att dosering varit felaktig eller att det förelegat kontraindikation mot att sätta in ett läkemedel. Det kan också vara fråga om att fel läkemedel av misstag expedierats på apotek. Det bör understrykas att biverkningar av läkemedel inte ersätts genom patientförsäkringen. Skador av detta slag hanteras i stället av Läkemedelsförsäkringen.

Patientskadenämnden

Om patienten inte är nöjd med försäkringsbolagets beslut i ett ärende om patientskada kan patienten begära prövning i Patientskadenämnden. Nämnden verkar för en enhetlig och rättvis tillämpning av patientskadelagens regler om patientskade-ersättning. Prövningen i Patientskadenämnden är kostnadsfri. Nämndens beslut är endast rådgivande men försäkringsbolaget, som fattar slutligt beslut i ärendet, följer regelmässigt det nämnden beslutat. Om en patient inte är nöjd med försäkringsbolagets slutliga beslut kan patienten vända sig till domstol.

Patientförsäkringsföreningen

De försäkringsbolag som meddelar patientförsäkring ingår i Patientförsäkringsföreningen. Om en vårdgivare inte har tecknat patientförsäkring har en patient genom att vända sig till Patientförsäkringsföreningen och anmäla sin skada hos föreningen samma möjligheter till ersättning som om vårdgivaren hade haft en patientförsäkring. Patientförsäkringsföreningen har rätt att i efterhand återkräva utbetald ersättning av den oförsäkrade vårdgivaren. En oförsäkrad vårdgivare får också betala en så kallad patientförsäkringsavgift till Patientförsäkringsföreningen för den tid som försäkring saknats.

Mer information hittar du här:

www.patientskadenamnden.se

www.pff.se

Patientskadenämnden

Du är alltid välkommen att kontakta oss om du har frågor.

E-post: info@patientskadenamnden.se

Telefon: 08-522 787 44